

LATVIJAS PAŠVALDĪBU SAVIENĪBA

Mazā Pils iela 1, Rīga, LV-1050
Tālr. 67226536, fakss 67212241
e-pasts: lps@lps.lv
www.lps.lv

Nod.maks.kods: 40008020804
Nor.konts LV53UNLA0001001700906
AS "SEB banka"
kods UNLALV2X

19.10.2020

Uz TAP VSS-815

Rīga

Nr. 202010/SAN2718/NOS724

Labklājības ministrijai

Par likumprojektu "Grozījumi Bāriņtiesu likumā"

Latvijas Pašvaldību savienība (LPS) ir izvērtējusi likumprojektu "Grozījumi Bāriņtiesu likumā" (turpmāk-likumprojekts), tai skaitā nosūtot viedokļa sniegšanai visām pašvaldībām, un nesaskaņo to, jo ir šādas iebildes.

1. Terminš sabiedrības līdzdalībai par likumprojektu bija noteikts līdz 2020.gada 2.oktobrim.

Neskatoties uz iepriekšminēto, likumprojekts tika izsludināts VSS 2020.gada 1.oktobrī. Kaut arī likumprojekta izsludināšana 2020.gada 1.oktobrī tiešā veidā neliedza iespēju iesniegt viedokli par likumprojektu līdz 2.oktobrim, tomēr norādāms, ka tā pāragra izsludināšana, nesagaidot sabiedrības līdzdalības beigu datumu, rada maldīgu priekšstatu, ka par likumprojektu priekšlikumi un iebildumi nav saņemti (anotācijas "VI. Sabiedrības līdzdalība un komunikācijas aktivitātes - 3. Sabiedrības līdzdalības rezultāti - Labklājības ministrijas un Valsts kancelejas tīmekļvietnēs saistībā ar likumprojektu priekšlikumi un iebildumi nav saņemti)."

Tomēr patiesībā viedoklis sabiedrības līdzdalības laikā tika sniegts un to 2020.gada 2.oktobrī sniedza Latvijas Bāriņtiesu asociācija.

Ņemot vērā iepriekšminēto, ministrijām un citām institūcijām, kas sniedz atzinumu par likumprojektu, tiek radīts maldinošs iespaids par sabiedrības līdzdalības rezultātiem. Netiek arī ievērots Ministru kabineta noteikumu Nr.970 "Sabiedrības līdzdalības kārtība attīstības plānošanas procesā" 5.¹ punkts par sabiedrības līdzdalības tiesību akta projekta izstrādē atspoguļošanu tiesību akta projekta anotācijā.

Mūsaprāt, ar šādiem piemēriem, tiek gan mazināta sabiedrības līdzdalības jēga, gan pat devalvēta tās būtība.

Aicinām papildināt anotāciju, tajā ietverot Bāriņtiesu asociācijas viedokli.

2. Vienlaikus saistībā ar likumprojekta sabiedrības līdzdalības procesa periodu, vēršam uzmanību, ka likumprojektam nebija pievienota anotācija. Pievienots

bija tikai īss izklāsts, kas nedz pēc satura, nedz pēc apjoma nav atzīstams par tiesību akta projekta anotāciju normatīvo aktu izpratnē.

Līdz ar ko nav ticis ievērots Ministru kabineta kārtības ruļļa 3.punkts.

Iepriekšminētais ir vēl viens no apsvērumiem, ka sabiedrības līdzdalības process likumprojektam nav noticis korektā veidā.

3. Pie tam šajā gadījumā kā pamatojums sabiedrības līdzdalības termiņa neievērošanai kritiku neiztur anotācijā norādītais, ka likumprojekts izstrādāts balstoties uz darba grupas sagatavotajiem priekšlikumiem, jo likumprojektā ir ietverti tikai daži no darba grupas sagatavotajiem priekšlikumiem.

Vienlaikus likumprojektā ietvertas vairākas konceptuāli jaunas idejas, par kurām nav notikusi diskusija nedz darba grupā, nedz ar pašvaldībām, nedz ar nozari u.c.

Aicinām precizēt anotāciju.

4. Kā zināms, Informatīvais ziņojums “Par bērnu tiesību aizsardzības sistēmas pilnveidi” (turpmāk-Informatīvais ziņojums) ar institūciju paustajām iebildēm ir iesniegts Ministru kabinetā, bet vēl nav izskatīts Ministru kabineta sēdē, līdz ar to atzīstams, ka darbības nenotiek secīgi, jo likumprojekts tiek virzīts pirms Informatīvā ziņojuma. Arī šie faktori būtu bijuši jāņem vērā lemjot par šā likumprojekta izsludināšanu VSS.

Informatīvajam ziņojumam pievienotajā protokollēmumā (2.1.apakšpunkts) ir noteikti uzdevumi arī saistībā ar grozījumiem Bāriņtiesu likumā, kas iesniedzami izskatīšanai Ministru kabinetā līdz 2020.gada 31.decembrim. Tomēr, kā jau tika norādīts, Ministru kabinets pagaidām nav lēmis par akceptu iepriekšminētajiem grozījumiem Bāriņtiesu likumā, jo Informatīvais ziņojums nedz uz likumprojekta izsludināšanas laiku, nedz pat uz tā atzinuma sniegšanas termiņa beigu laiku, nav izskatīts Ministru kabinetā.

Līdz ar to, kamēr Informatīvais ziņojums nav guvis atbalstu Ministru kabinetā, likumprojekta virzībai nav pilnvarojuma un pamatojuma.

Aicinām precizēt anotāciju, jo norāde anotācijā sadaļā – “1.Tiesību akta projekta izstrādes nepieciešamība” uz Informatīvā ziņojuma (VSS-501) 2.1.apakšpunktu ir nekorekta, ņemot vērā, ka Informatīvais ziņojums Ministru kabineta sēdē joprojām nav izskatīts.

5. Līdz 2020.gada 31.decembrim tiek veikts bāriņtiesu un sociālo dienestu funkciju audits. Līdz ar ko pilnvērtīgi un vispusīgi izvērtēti secinājumi par funkcijām un attiecīgi arī likumprojekts būtu virzāms pēc funkciju audita pabeigšanas.

6. Atbilstoši plānotajiem konceptuālajiem grozījumiem bāriņtiesu darbībā tiek paredzēts uz esošās Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcijas (turpmāk-VBTAI) institucionālās bāzes veidot Centrālo bērnu tiesību aizsardzības iestādi, definējot uz bērnu tiesību aizsardzības principiem balstītu iestādes stratēģiju un vīziju. Centrālās iestādes modelis paredz, ka bāriņtiesas kā

pašvaldības dibinātas iestādes atradīsies Centrālās bērnu tiesību aizsardzības iestādes funkcionālā padotībā.

Atbilstoši Informatīvajā ziņojumā minētais liecina, ka Labklājības ministrija 2019.gada aprīlī ir veikusi auditu un konstatējusi, ka VBTAI kā metodiskās vadības un kontrolējošā institūcija, nespēj pietiekamā kvalitātē veikt metodiskās vadības un kontrolējošās iestādes funkcijas. Šīs iestādes iedibinātais uzraudzības modelis nav efektīvs, jo nav vērsts uz savstarpēju un mērķtiecīgu sadarbību bāriņtiesu darbības uzlabošanai un bērnu tiesību aizsardzības nodrošināšanai. Lai uzlabotu metodiskā atbalsta kvalitāti, VBTAI 2019.gada rudenī ir izstrādājusi informatīvu metodiskā materiāla apkopojumu "Rokasgrāmata bāriņtiesām", tādējādi sekmējot vienotu un kvalitatīvu bāriņtiesu darbības praksi visā Latvijā un nodrošinot, ka bāriņtiesas visus lēmumus un darbības konkrētu lietu ietvaros vērtē no bērna vislabāko interešu perspektīvas.

Saskaņā ar Bāriņtiesu likuma 3.panta pirmajā daļā noteikto finanšu līdzekļus bāriņtiesas darbībai piešķir attiecīgās pašvaldības dome.

Tādēļ, no likumprojekta anotācijā un Informatīvajā ziņojumā esošās informācijas un problēmu izklāsta nav skaidrs, kā paredzot bāriņtiesu funkcionālās padotības modeļa maiņu, paredzot darba tiesiskās attiecības uz darba līguma pamata, nosakot normālo darba laiku, veidojot jaunu Centrālo iestādi uz esošās iestādes institucionālās bāzes tiks risinātas Informatīvajā ziņojumā norādītās problēmas.

Nepieciešams sekmēt vienotu un kvalitatīvu bāriņtiesu darbības praksi visā Latvijā, uzlabojot un attīstot VBTAI nodrošināto metodisko vadību, bet nemainot bāriņtiesu funkcionālo padotību.

7. 2.panta ceturtnā; piektā un astotā daļa.

2.panta ceturtnajā daļā noteikts, ka veidojot kopīgu bāriņtiesu un nosakot bāriņtiesas sastāvu, pašvaldības dome nodrošina, lai visiem attiecīgās pašvaldības teritorijas iedzīvotājiem bāriņtiesa būtu pēc iespējas ērti sasniedzama.

Tomēr saskaņā ar plānotajiem grozījumiem 2.panta piektnajā daļā, pašvaldībām vairs netiek dota iespēja lemt par bāriņtiesu skaitu pašvaldībā. LPS uz to vērta uzmanību jau Informatīvajā ziņojuma izstrādes laikā un to atzīst virkne pašvaldību, ka likumprojektā saglabājama iespēja pašvaldībai pašai lemt par bāriņtiesu skaitu attiecīgajā pašvaldībā, jo nosacījums, ka vienā novadā vai valstspilsētā var izveidot vienu bāriņtiesu ir neelastīgs un var neveicināt iespējas bērnu tiesību aizsardzības sistēmai funkcionēt tā, lai nodrošinātu bērnu labākās intereses.

Situācijas dažādās pašvaldībās atšķiras gan teritoriāli, gan bāriņtiesas lietvedībā esošo lietu skaita ziņā un tml. Jau šobrīd ir pašvaldības, kas kā optimālu ir atzinuši bāriņtiesu skaitu, kas ir lielāks par vienu (piemēram, Rēzeknes novadā ir divas bāriņtiesas un tieši šo skaitu pašvaldības deputāti, pārzinot un apzinot vietējo situāciju, ir atzinuši kā optimālāko un piemērotāko konkrētajam

novadam, vērtējot administratīvās teritorijas lieluma; sasniedzamības u.c. aspektus).

Pie tam virknē pašvaldību ir ļoti labas iestrādes izveidotai un funkcionējošai iekšējai bērnu tiesību aizsardzības sistēmai (pašvaldības iestāžu operatīva sadarbība, individualizēta pieeja gadījumu risināšanai un tml.), kuras līdz ar 2.panta piektās daļas smagnējo redakciju pastāv risks sagraut.

Atbilstoši likumam “Par pašvaldībām” bāriņtiesu izveidošana ir pašvaldības tiesības un pienākumi pildot savas autonomās funkcijas. Attiecīgi lemjot par nepieciešamo pašvaldības iestāžu skaitu, nozīmi jāpiešķir konkrētas pašvaldības iedzīvotāju vajadzībām un tā ir arī labas pārvaldības principa ievērošana.

Svarīgs aspekts ir ne tikai bērnu skaits konkrētajā administratīvajā teritorijā (kas norādīts anotācijā), bet arī administratīvās teritorijas lielums, iedzīvotāju blīvums, transporta infrastruktūras izvietojums, jo pārvietošanās pa teritoriju veicot lielus attālumus, bāriņtiesām nerada efektivitāti darba veikšanai, kā arī tiek patērēti lieli materiālie un cilvēkresursi. Vēl viens būtisks aspekts ir pierobežas teritorijas, jo ir jāsadarbojas ar pārrobežā dzīvojošiem cilvēkiem, kuriem ir īpašumi vai bērni Latvijas teritorijā, vai otrādi, tas arī rada papildu resursu izmantošanu.

Aicinām saglabāt iespēju katrai pašvaldībai pašai lemt par bāriņtiesu skaitu konkrētajā pašvaldībā.

8. 7.panta otrā daļa; 10.panta pirmā daļa.

Likumprojekta normas ir pretrunā ar jaunā likumprojekta “Pašvaldību likums” 10.panta (Domes kompetence) pirmās daļas 10.punktu, kas nosaka, ka dome ir tiesīga izlemt ikvienu pašvaldības kompetences jautājumu. Tikai domes kompetencē ir: ievēlēt vai atlaist (atbrīvot) domes priekšsēdētāju, priekšsēdētāja vietnieku, bāriņtiesas priekšsēdētāju un locekļus, komiteju, komisiju, valžu un darba grupu locekļus.

9. 9.panta ceturtnā daļa.

Ja likumprojekts paredz ieviest darba līgumus ar visiem darbiniekiem, no esošās likumprojekta redakcijas nav skaidrs, kāpēc tiek saglabāta nepieciešamība iegūt VBTAI atzinumu par bāriņtiesas darbību pēdējo triju gadu periodā.

Sāds VBTAI atzinums būtu nepieciešams tikai tādos gadījumos, ja iepriekšējais bāriņtiesas priekšsēdētājs atkārtoti kandidētu uz šo amatu.

10.10.pants.

Rosinām jomu uzskaitījumu papildināt ar vārdiem “vadības zinātnēs”. Jomu uzskaitījums nav mainīts ilgstošā laikā periodā un ejot līdzī laikam ir pamats to pārskatīt, papildinot to.

Pamatojums.

Bāriņtiesu likuma 46.,47.pantā noteikti bāriņtiesas priekšsēdētāja pienākumi un uzdevumi, kuros citastarp noteikts, ka bāriņtiesas priekšsēdētājs:

- vada, organizē un kontrolē bāriņtiesas darbu un pārstāv bāriņtiesu;
- pārvalda bāriņtiesas finanšu, personāla un citus resursus;
- pieņem darbā un atbrīvo no darba šā likuma 8.pantā minētos darbiniekus.

Vēršam uzmanību uz to, ka sabiedrības vadības programma nodrošina plašas starpdisciplināras zināšanas – ekonomikas, tiesību, pārvaldes, komunikācijas jomās; attīsta stratēģiskās vadīšanas un kompleksu problēmu risināšanas prasmes, kā arī apgūt jaunākās vadības metodes publiskajā pārvaldē, sadarbības un līdzdalības prasmes politikas veidošanā un lēmumu pieņemšanā. Programmas ietvaros apgūst padziļinātu Latvijas tiesiskās un institucionālās vides izvērtējumu; stratēģiskās vadīšanas, analīzes, plānošanas, izvērtēšanas un lēmumu pieņemšanas prasmes; izskaidrošanas dialoga un pārliecināšanas prasmes; kritiskās domāšanas tehniku; sadarbības un līdzdalības prasmes u.c, kas ir svarīgi bāriņtiesu darba organizēšanā, plānošanā.

11. 10.panta trešā daļa.

Bāriņtiesu likuma aktuālā redakcija nosaka: ja persona par bāriņtiesas priekšsēdētāju, bāriņtiesas priekšsēdētāja vietnieku vai bāriņtiesas locekli tiek ievēlēta pirmo reizi, tā sešu mēnešu laikā pēc ievēlēšanas apgūst šā likuma 10.panta ceturtajā daļā minēto mācību programmu. Tiesību norma jau sākotnēji regulē tos gadījumus, kad persona pirmreizēji nokļūst amatā.

Kā izriet no likumprojekta, tad pienākums apgūt 10.panta ceturtajā daļā minēto mācību programmu būs visām tām amatpersonām, kuras to nav apguvušas pēdējo piecu gadu laikā, neatkarīgi no tā vai amatpersona amatā būs pirmreizēji. Tas nozīmē, ka amatpersonas, kuras apmācības apguvušas iepriekš un piedalījušās lēmumu pieņemšanā, noslēdzot darba tiesiskās attiecības, nedrīkstēs piedalīties lēmumu pieņemšanā līdz mācību programmas atkārtotai apguvei. Norma ir neloģiska un nav pieņemama vairāku apsvērumu dēļ.

Tas var radīt situācijas, kad faktiski bāriņtiesu darbs var tikt paralizēts, ja būs liels darbinieku īpatsvars, kuri programmu apguvuši vairāk kā piecus gadus atpakaļ un līdz ar to nevarēs piedalīties lēmumu pieņemšanā un pildīt citus pienākumus, kas traucēs bāriņtiesām pilnvērtīgi veikt tām uzticēto bērnu tiesību aizsardzības uzdevumu izpildi.

Daudzi bāriņtiesu priekšsēdētāji un locekļi Bāriņtiesu likuma 10.panta ceturtajā daļā minēto programmu ir apguvuši vairāk kā pirms pieciem gadiem, bet regulāri pilnveidojuši zināšanas citās profesionālās pilnveides programmās, semināros, kas nodrošina apgūt kompetences un prasmes atbilstoši noteiktajām prasībām un normatīvo aktu izmaiņām. Līdz ar ko apšaubīt viņu kompetenci nebūtu pamata.

No likumprojekta esošās redakcijas nav saprotams noteiktais ierobežojums mācību programmai - piecu gadu termiņš. Šī mācību programma ir apjomīga - 192 stundu apmērā un tās mērķis ir iegūt speciālās zināšanas par bāriņtiesas funkcijām, uzdevumiem, kompetenci, darba organizāciju, dokumentu izstrādāšanu un noformēšanu, tātad pamatzināšanas par bāriņtiesu darbu vispār. Šī mācību programma nav aktualitātes, kam sekot līdzīgi ikdienā, bet gan programma bāriņtiesas darbiniekiem, kuri šo darbu uzsāk no jauna. Par

programmas apgūšanu tiek izsniegta apliecība par profesionālās pilnveides izglītību, kura nav terminēta.

Pie kam atbilstoši Ministru kabineta 2006.gada 5.decembra noteikumu nr. 984 "Noteikumi par bāriņtiesas priekšsēdētāja, priekšsēdētāja vietnieka un bāriņtiesas locekļa mācību programmas saturu un apmācības kārtību" 13.punktam, bāriņtiesas darbinieks ik pēc pieciem gadiem pilnveido zināšanas, apgūstot atsevišķas mācību programmas tēmas, kuru apjoms ir 24 akadēmiskās stundas.

Nav skaidrs, ar ko tiek saistīts minētais termiņš, kādi ir argumenti tam, ka neder šī pati programma, kas apgūta, piemēram, pirms sešiem gadiem. Pie tam, kā vismaz šobrīd secināms, no likumprojekta redakcijas, ja programma ir apgūta, piemēram, 2019. gadā, tad šīs zināšanas (kursi) derēs turpmāko visu darba attiecību termiņu.

Izvirzās vairāki jautājumi. Kā var pieņemt darbā bāriņtiesas priekšsēdētāju un darbiniekus, kuriem uz laiku ir ierobežota lemtspēja? Ja pēc administratīvās teritoriālās reformas tiek pārveidotas bāriņtiesas, vai likumprojekta ietvaros ir tikusi vērtēta valsts kapacitāte, lai darbiniekus apmācītu likumā noteiktajā termiņā - sešos mēnešos? Tāpat arī nav skaidrs likumprojektā plānotais grozījums, paredzot, ka bāriņtiesas priekšsēdētājs un loceklis pilnībā patstāvīgu amata pienākumu pildīšanu uzsāk tikai pēc sekmīgas mācību programmas apgūšanas. Minētais liek secināt, ka līdz programmas apgūšanai, darbiniekam nepieciešams strādāt kāda cita profesionāļa pārraudzībā. Izvirzās arī jautājums, kādā apjomā pie šāda formulējuma plānots veikt darba samaksu.

Pie tam jāņem vērā arī ietekme uz pašvaldības budžetu. Ja norma tomēr tiek saglabāta, tad rosinām to segt no valsts budžeta.

Ja grozījumu būtība ir ar likuma spēku nostiprināt prasību attiecībā uz profesionālās pilnveides gadījumiem, tad piedāvātā redakcija var radīt pārpratumus, interpretējot konkrēto normu. Nosacījums par kvalifikācijas paaugstināšanu jau izriet no Ministru kabineta 2006.gada 5.decembra noteikumu Nr.984 13.punkta, kas izdoti pamatojoties uz Bāriņtiesu likuma 10.panta ceturto daļu un neprasa papildus nostiprinājumu likumā. Tādejādi grozītā konkrētā tiesību norma attieksies uz gadījumiem, kad darbinieks turpina darba tiesiskās attiecības bāriņtiesā. Līdz ar to rodas jautājums - kā tiks regulēta prasība jaunajiem darbiniekiem apgūt apmācības. Vai šī prasība būs jāizsecina tikai no MK noteikumiem? Ar šiem grozījumiem tiesību norma zaudē sākotnējo jēgu - prasību regulējumam gadījumos, kad darbinieks pirmreizēji stājas darba tiesiskajās attiecībās kādā no bāriņtiesas amatiem. 10.panta trešās daļas redakcija nav atbalstāma.

12. Spēkā esošā likuma 10.panta trešā daļa paredz arī kārtību, kādos gadījumos personai, kas pietiekami īsā laikā periodā pēc mācību programmas apgūšanas atstāj amatu bāriņtiesā, jāsedz pašvaldībai mācībām izlietotie līdzekļi proporcionāli nostrādātajam laikam. Šobrīd anotācijā rosināts to nepieciešamības gadījumā norādīt darba līgumā.

Aicinām tomēr likumprojekta normu papildināt ar līdzīgu principu kā spēkā esošajā likumā.

13. 10.panta piektā daļa un tās praktiskā realizācija var radīt problēmas praksē. Ir apsverama tās nepieciešamība un racionalitāte.

Pie tam šobrīd Bāriņtiesu likuma 48.panta otrā daļa paredz, ka lēmumi tiek pieņemti koleģiāli vismaz trīs cilvēku sastāvā. Atbilstoši likumprojekta piektajai daļai jābūt četriem apmācītiem darbiniekiem, lai bāriņtiesa būtu lemtspējīga.

Šeit ir arī vairāki jautājumi-vai pašvaldības dome slēgs līgumu ar citu pašvaldības domi par sadarbību? Kādā apjomā tiks izvērtēta sadarbība? Finansiālā puse; resursi; vai ir skaidra rīcība, ja cita bāriņtiesa atsaka sadarbību u.c.?

14. Kā jau to esam uzsvēruši pie Informatīvā ziņojuma, uzskatām par neatbilstošu esošajai tiesību normu sistēmai, ka par pašvaldības autonomo funkciju tiek noteikta funkcionālā padotība Centrālajai iestādei. Autonomā funkcija šāda izvēlēta modeļa gadījumā būtu nosakāma kā valsts deleģētā funkcija (valsts pārvaldes uzdevums) ar attiecīgu valsts budžeta finansējumu. Konkrētajā gadījumā nav korekts Informatīvā ziņojuma saskaņošanas sanāksmē izskanējušais piemērs par līdzīgu precedentu ar Iepirkumu uzraudzības biroju (IUB), jo IUB darbības mērķis atbilstoši tā Nolikumam ir valsts pārvaldes funkciju īstenošana iepirkuma procedūru uzraudzībā. Līdz ar ko arī izrietošā IUB kompetence ir korekta, savukārt bāriņtiesu gadījumā runa, kā zināms, ir par pašvaldības autonomo funkciju.

15. 14.pants

14.panta pirmās daļas 2.un 3.punkts (“2.Ir konstatēts kāds no šā likuma 11.pantā minētajiem apstākļiem; 3)sešu mēnešu laikā pēc atstādināšanas saskaņā ar šā likuma 13.panta ceturto daļu attiecīgā amatpersona nav apguvusi šā likuma 10.panta trešajā daļā noteikto mācību programmu”) ir jau šobrīd spēkā esošajā Bāriņtiesu likumā esošs regulējums.

Likumprojekts bez jebkāda pamatojuma anotācijā paredz, ka iepriekšminētajos gadījumos darba tiesiskās attiecības izbeidzamas Darba likuma 115.panta piektajā daļā noteiktajā kārtībā un ar bāriņtiesas amatpersonu piekrišanu tās var nodarbināt citā darbā bāriņtiesā, kas nav saistīts ar lēmuma pieņemšanu vai faktisko rīcību bērna vai aizgādībā esošās personas tiesību un interešu aizsardzības nodrošināšanai.

Spēkā esošajā likumā šie gadījumi ir pamats atcelšanai no amata. Attiecīgo atcelšanu no amata var pārsūdzēt tiesā Administratīvā procesa likumā noteiktajā kārtībā. Lēmuma pārsūdzēšana neaptur tā darbību. Tātad ir tiesiski korekts mehānisms.

Pirmkārt, nav nekāda pamatojuma, kāpēc pēkšņi (2020.gada nogalē) šie atļaušanas pamati tiek sasaistīti ar Darba likuma 115.panta piekto daļu, to paplašinot. Vēršam uzmanību, ka Darba likuma 115.panta piektā daļa stājās

spēkā 2015.gada 1.janvārī un tā noteic jaunu darba tiesisko attiecību izbeigšanas pamatu situācijās, kad normatīvajos aktos noteikti īpaši rakstura nodarbināšanas aizliegumi. Tātad sešus gadus minētie atlaišanas pamati (14.panta pirmās daļas 2.un 3.punkts) netika saistīti ar 115.panta piekto daļu, bet šobrīd bez jebkāda pamatojuma tiek rasta sasaiste.

Otrkārt, nesaskatām pamatojumu, kāpēc šajos gadījumos darba devējam būtu attiecīgie darbinieki jānodarbina ar viņu piekrišanu citā darbā, ņemot vērā, ka sešus gadus šāds nosacījums nepastāvēja un atcelšanas no amata mehānisma regulējums, kā jau tika uzsvērts, ir noteikts Bāriņtiesu likumā.

Aicinām svītrot 14.panta pirmās daļas 2.un 3.punkta sasaisti ar Darba likuma 115.panta piekto daļu, saglabājot spēkā esošo regulējumu.

16. 14.panta pirmās daļas 4.punkts, otrā, trešā un ceturta daļa.

Ir pilnībā nepieļaujama un tiesiski nepamatota norāde par VBTAI tiesībām prasīt bāriņtiesas priekšsēdētāja, vietnieka un bāriņtiesas locekļa atlaišanu un plānotā nekavējošā atlaišana. Pie tam, ja sākotnējais sabiedrības līdzdalībai nodotais likumprojekts vēl paredzēja VBTAI pieprasījuma pārsūdzības iespēju, tad likumprojekts (trešā daļa) nosaka, ka VBTAI pieprasījums nav pārsūdzams.

Ja bāriņtiesas amatpersonas būs darba tiesiskajās attiecībās, tad viņu atlaišanas procedūrai ir jānotiek precīzi atbilstoši Darba likumā noteiktajai kārtībai, t.i., atlaist var darba devējs, ievērojot Darba likumā noteikto atlaišanas kārtību (brīdinot, prasot paskaidrojumus, noteiktajā termiņā u.t.t.)

Darba likuma 115.panta piektajā daļā noteikts, ka darba devējs nekavējoties izbeidz darba tiesiskās attiecības ar darbinieku, ja darbinieka nodarbināšana atbilstoši likumam ir aizliegta un nav iespējams darbinieku ar viņa piekrišanu nodarbināt citā darbā tai pašā vai citā uzņēmumā. Šāds formulējums piešķir VBTAI pieprasījumam likuma spēku. Pieprasījums izpildāms nekavējoties. Tomēr tas var izrādīties nepamatots, ņemot vērā tālāk ceturtajā daļā noteikto. Nav precizēts, kas notiek, ja VBTAI pieprasījums izrādīsies nepamatots; kurš atbildēs par darbinieka nepamatotu atlaišanu, t.sk., materiālā ziņā u.t.t.

Pastāvot tik daudziem neskaidriem jautājumiem un pretrunām, faktiski tiek pieļauta VBTAI patvaļīga un nepamatota iejaukšanās bāriņtiesas darbinieku un domes nodibinātajās darba tiesiskajās attiecībās, jo neviens normatīvais akts neparedz VBTAI pilnvarojumu un kārtību, kā VBTAI varētu konstatēt un vērtēt amatpersonas rīcības tiesiskumu. Tieši pretēji, Bāriņtiesu likums precīzi nosaka, ka bāriņtiesas faktisko rīcību un lēmumus vērtē tiesa, nevis VBTAI (Bāriņtiesu likuma 49.panta otrā daļa). Paredzot šādu regulējumu nepamatoti tiek ierobežotas un pasliktinātas bāriņtiesas amatpersonu kā darbinieku tiesības, pakļaujot viņus papildus nelabvēlīgajiem apstākļiem un nepasargājot no atšķirīgas attieksmes un citu pamattiesību aizskārums, kas noteikti radīs papildus nedrošības un neaizsargātības sajūtu, un mazinās velmi pretendēt uz attiecīgo amatu.

Kategoriski noraidām, ka VBTAI pieprasījums stājas spēkā un izpildāms nekavējoties. Nav arī pamatojuma anotācijā, kāpēc atbilstoši 14.panta ceturtajai

daļai tiesa tikai “var izvērtēt VBTAI pieprasījuma pamatotību” nevis “izvērtē VBTAI pieprasījuma pamatotību”.

Pie tam konceptuāli, kā jau tika iepriekš minēts, par pašvaldības autonomo funkciju nevar tikt noteikts šāds pilnvaru apjoms no VBTAI kā tas plānots 14.pantā.

17. Anotācijā (3.lapa) teikts, ka ir plānots izstrādāt grozījumus Bāriņtiesu likumā, korelējot bāriņtiesu darbinieku skaitu ar pašvaldībā reģistrēto bērnu skaitu un bāriņtiesu turpmākajām pamatfunkcijām.

Labas pārvaldības principi nosaka iestādes darbinieku skaitu saistīt ar pašvaldības iedzīvotāju skaitu, pie kam konkrēti bāriņtiesas funkcijas nav saistītas tikai ar bērna personisko un mantisko interešu aizsardzību, bet arī ar personu, kurām ir ierobežota rīcībspēja interešu pārstāvību, kā arī bāriņtiesas apliecinājumu izdarīšanu.

Tomēr aicinām paredzēt, ka ir obligātais sastāvs un pašvaldība vērtējot konkrēto situāciju var pieņemt lēmumu par bāriņtiesas sastāva paplašināšanu, nenorādot likumā konkrētus kritērijus. Likuma normai jābūt ar iespējām manevrēt un pielāgot skaitu vietējai situācijai, likumā nosakot tikai obligāto minimālo skaitu. Tikai katra pati pašvaldība vislabāk pārzina esošo situāciju.

18. Anotācijā norādīts, ka likumprojektam nav ietekme uz valsts vai pašvaldības budžetu. Tomēr virknei normu, kā, piemēram, 10.panta trešajai daļai; normai par bāriņtiesu locekļiem (ņemot vērā, ka tiek paredzētas konceptuālas izmaiņas) u.c. ir tieša un pietiekami apjomīga ietekme uz pašvaldības budžetu. Aicinām precizēt anotāciju norādot ietekmi uz pašvaldību budžetiem.

19. Aicinām precizēt anotāciju saistībā ar ļoti vispārinātu apgalvojumu par to, ka “pašvaldībām pastāv ietekme uz konkrēta bāriņtiesas lēmuma pieņemšanu”. LPS pārstāvis piedalījās konkrētajā LM darba grupas sēdē, kad šis pieņēmums izskanēja, tomēr tam nesekoja neviens konkrēts piemērs. Līdz ar ko apgalvojums ir ļoti vispārināts.

20. Nav skaidrs regulējums par bāriņtiesas locekļiem pēc 2021.gada 1.jūlijā. Aicinām papildināt likumprojektu ar pārejas regulējumu.

21.Likumprojekta normas nav saskaņotas ar jauno likumprojekta “Pašvaldību likums” - Pašvaldības darbības kontrole un amatu savienošanas ierobežojumi. “69.pants.Pašvaldības darbības pārraudzība

(1)Pašvaldības darbību šā likuma ietvaros pārrauga Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija.

(2)Valsts pārvaldes iestādēm un amatpersonām, kuras likumos paredzētajos gadījumos un noteiktajā kārtībā pārrauga pašvaldības darbības likumību, tajā skaitā sociālās drošības un bērnu tiesību aizsardzības jautājumos, un konstatē, ka pašvaldības institūcijas vai amatpersonas nepilda vai pārkāpj ārējos

normatīvos aktus, vai nepilda tiesas spriedumus, ir pienākums par to ziņot Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijai.

73.pants. Domes paskaidrojums

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrs var prasīt domei paskaidrojumu, ja pašvaldības institūcijas vai amatpersonas nepilda vai pārkāpj ārējos normatīvos aktus, vai nepilda tiesas spriedumus. Domei 20 dienu laikā pēc vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministra pieprasījuma saņemšanas ir pienākums sniegt rakstveida paskaidrojumu par domes vai citas pašvaldības institūcijas vai amatpersonas pieļautajiem ārējo normatīvo aktu pārkāpumiem vai arī par tiesas sprieduma nepildīšanas iemesliem. Domes paskaidrojumu paraksta domes priekšsēdētājs.”

Priekšsēdis

(paraksts*)

Gints Kaminskis

Vineta Reitere 29198629
vineta.reitere@lps.lv

* Dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu.